

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СОРОЧИНСЬКА ТЕТЯНА АДАМІВНА

УДК 378.147:373.3.011.3–051(477.81),,1939/1964”

**РЕФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ
РІВНЕНЩИНИ (1939–1964 рр.)**

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Рівне – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Рівненському державному гуманітарному університеті, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор
Шугасва Людмила Михайлівна,
Рівненський державний гуманітарний
університет, завідувач кафедри
філософії

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
Ящук Інна Петрівна,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна
академія, декан факультету початкової
освіти та філології

кандидат педагогічних наук, доцент,
Джаман Таміла Вікторівна,
Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана
Дем'янчука,
доцент кафедри педагогіки

Захист відбудеться 30 вересня 2015 року о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 47.053.01 у Рівненському державному гуманітарному університеті за адресою: 33028, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Рівненського державного гуманітарного університету за адресою: 33000, Україна, м. Рівне, вул. Остафова, 31.

Автореферат розіслано 28 серпня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ю. М. Галатюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Розвиток освітньої парадигми в сучасній Україні відбувається у контексті її інтеграції у світовий, насамперед європейський простір. Адже орієнтація на загальноєвропейські вимоги передбачає структурне реформування педагогічної освіти. Аналіз світових тенденцій у галузі освіти засвідчує зростання вимог до педагогічного професіоналізму й особистих якостей учителя. Педагогічні працівники мають стати основною рушійною силою відродження та створення якісно нової національної системи освіти. Тому метою сучасної педагогічної науки є поглиблення загальнопедагогічних і психологічних знань учителя, опанування ним досягнень педагогіки, перспективного педагогічного досвіду, вивчення різноманітних методик, а також створення нових концепцій змісту, методів і організації навчання, пошук фундаментальних підходів до формування професійної компетентності. Ці завдання знаходять відображення у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. (2013 р.) та прийнятому в липні 2014 р. новому Законі України „Про вищу освіту”.

Розвиток освіти в Україні завжди супроводжувався змінами, перетвореннями і нововведеннями, які на певному історичному етапі переростали в кардинальні реформи. Трансформації, що відбувалися в освітній сфері досліджуваного періоду і виявилися в ідейно-політичній заангажованості, застерігають суспільство від надмірної політизації освіти. Відтак обрана тема дослідження зумовлена суперечністю між об’єктивною потребою у теоретичному осмисленні історичних особливостей і тенденцій реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини з 1939 по 1964 рік і відсутністю системних досліджень, що розкривають цілісну картину розвитку педагогічної освіти та державної політики у цьому напрямі. Означене протиріччя дозволяє виявити особливості й тенденції розвитку професійної підготовки вчителя початкових класів на Рівненщині (1939–1964 рр.), яка містить аналогічні проблеми сучасного етапу історичного розвитку.

На сьогодні пріоритетним завданням педагогічної освіти є підвищення якості професійної підготовки вчителя, тобто формування конкурентоспроможного фахівця, який здатний змінювати на краще суспільне життя і себе, аналізувати й оцінювати наслідки цих змін, доводити цінність власних думок та інновацій іншим людям. І саме запровадження особистісно орієнтованої, демократично організованої, гуманістичної системи освіти і виховання, яка ґрунтується на ідеях людино- й дитиноцентризму, спрямоване на вирішення цієї проблеми. В останні роки нові напрями вдосконалення професійної педагогічної освіти досліджуються на засадах компетентнісного, технологічного, індивідуально-інформативного підходів.

Зважаючи на складність підготовки майбутніх учителів початкової школи до багатопредметної системи викладання, сучасні вчені зосереджують

увагу на визначенні сутності й шляхах удосконалення психолого-педагогічної підготовки студентів; оновленні методичного забезпечення з урахуванням тих змін, які відбулися у початковій школі; на проблемах творчого розвитку студентів; оволодінні ними педагогічною культурою, педагогічною діагностикою, професійною рефлексією. Так, перехід до нової педагогічної парадигми вимагає від фахівців (теоретиків, методистів, учителів) значних зусиль і перебудови професійної свідомості.

Аналіз педагогічної літератури показав, що проблема реформування освіти, зокрема, професійної підготовки вчительських кадрів, завжди була актуальною. Серед наукових доробків українських і зарубіжних дослідників варто відзначити наукові праці, які містять філософські концепції щодо трансформування освітніх систем В. Андрущенка, І. Зязюна, В. Кременя, В. Огнев'юка, Л. Шугаєвої, загальнопедагогічні підходи до аналізу й висвітлення реформаторських процесів у галузі освіти (Л. Березівської, М. Богуславського, Т. Джаман, Н. Дем'яненко, Е. Дніпрова, Н. Ничкало, О. Петренко, Л. Пироженко, О. Савченко, А. Сбруєвої, С. Сисоєвої, О. Сухомлинської, Г. Філіпчук, М. Ярмаченка, І. Ящук та ін.) та праці, присвячені розгляду професійної підготовки вчителя початкових класів як історико-педагогічної проблеми (Л. Пуховської, Л. Хомич та ін.).

Відсутність цілісного історико-педагогічного аналізу організаційно-педагогічних засад реформ освітньої сфери, шляхів їхньої реалізації у навчально-виховному процесі в педагогічних закладах Рівненської області впродовж означених років зумовила актуальність теми дисертаційного дослідження – **„Реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 рр.)”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету „Формування вчителя як конкурентоспроможного фахівця в умовах модернізації освітньої галузі України” (державний реєстраційний № 0107U000863) і „Теоретичні та методичні засади різновекторності інноватики у вихованні: досвід, реалії, перспективи” (державний реєстраційний № 0115U000268). Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 26.03.2010 р.) та узгоджено в Раді з координації наукових досліджень у галузі педагогічних і психологічних наук НАПН України (протокол № 5 від 15.06.2010 р.).

Мета дослідження – здійснити цілісний історико-педагогічний аналіз передумов, напрямів і шляхів реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 рр.) та окреслити можливості його творчого використання у

сучасній теорії і практиці педагогічної освіти.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження**:

1. З'ясувати методологічні засади, визначити сутність основних понять та окреслити джерельну й історіографічну базу дослідження проблеми реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів як історико-педагогічного явища.

2. Визначити провідні передумови, напрями та шляхи реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах в обраних хронологічних і територіальних межах.

3. Розкрити організаційно-педагогічні особливості діяльності педагогічних закладів Рівненщини в досліджуваній період та визначити роль керівництва і викладацького колективу в здійсненні перетворень у змісті педагогічного процесу (1939–1964 рр.).

4. Проаналізувати зміст навчально-виховної роботи в педагогічних закладах Рівненщини, форми і методи формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів упродовж означених років у контексті досліджуваної проблеми.

5. Окреслити можливості творчого використання досвіду реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів Рівненщини у роботі педагогічних навчальних закладів України.

Об'єкт дослідження – педагогічні заклади Рівненщини (1939–1964 роки).

Предмет дослідження – реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 роки).

Хронологічні межі дослідження. *Нижня* межа (1939 р.) зумовлена оформленням нового політичного і територіального устрою Західної України і приєднанням території сучасної Рівненської області до Української Радянської Соціалістичної Республіки; встановленням нової системи освіти на Рівненщині. *Верхня* межа наукового пошуку обґрунтована завершенням освітньої реформи 1956–1964 рр., про що свідчить прийняття у 1964 р. Радою Міністрів СРСР постанови „Про зміну строку навчання в середніх загальноосвітніх трудових політехнічних школах з виробничим навчанням” та створенням Державної комісії з розробки змісту загальної середньої освіти, що спричинило кардинальні зміни у змісті підготовки вчителів і новий період реформування педагогічної освіти.

Територіальні межі дослідження охоплюють територію сучасної Рівненської (Ровенської до 1991 року) області, до якої входять 16 районів. Рівненщина (Ровенщина) була утворена Наказом Президії Верховної ради СРСР 4 грудня 1939 року.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять гносеологічні та аксіологічні підходи до розгляду педагогічної реальності,

філософські положення про професійну підготовку вчителя та її соціальну природу, про єдність виховної діяльності та свідомості особистості педагога; положення про необхідність виокремлення загального, особливого, одиничного з метою визначення специфіки педагогічної діяльності закладів освіти Рівненської області; загальнометодологічні принципи аналізу історико-педагогічних явищ і процесів: об'єктивності, історизму, системності, доказовості, науковості, зв'язку теорії з практикою.

Мета, завдання та предмет дослідження зумовили необхідність використання комплексу **дослідницьких методів**: *загальнонаукових* (аналізу та синтезу, узагальнення, системно-структурного) з метою вивчення, узагальнення і систематизації наукових джерел, поглядів науковців на проблему дослідження, а також для обробки архівних та інших нарративних джерел; *історико-педагогічних методів*: компаративного – задля визначення регресу і прогресу різних явищ минулого; історико-структурного (членування досліджуваної проблеми минулого на складові в загальну систему педагогічної освіти); конструктивно-генетичного (спостереження за зміною проблеми у просторі та часі); історико-логічного – для визначення позитивних і негативних тенденцій окресленої проблеми; *нарративного методу* для здійснення обґрунтованої інтерпретації історичних подій в освітній сфері.

Джерельну базу дослідження становлять фонди Державного архіву Рівненської області, певна кількість яких вводиться у науковий обіг уперше; матеріали Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського НАН України; бібліотеки Рівненського державного гуманітарного університету; Рівненської державної наукової обласної бібліотеки; Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; нормативно-правові документи – законодавчі та директивні акти урядів СРСР та УРСР; розпорядження і накази Міністерства освіти УРСР, Народного комісаріату освіти УРСР; практиологічні матеріали (спогади безпосередніх учасників навчально-виховного процесу вищих та середніх педагогічних закладів Рівненщини повоєнного періоду); періодичні видання УРСР 1940–1964 років; наукові праці (монографії, автореферати, дисертації, статті) вітчизняних і зарубіжних науковців.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що *вперше*:

– здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз передумов, основних напрямів і шляхів реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 рр.); визначено головні тенденції становлення й розвитку системи педагогічної освіти в Рівненській області у контексті суспільно-політичних змін 1939 року та післявоєнні роки;

– розкрито організаційно-педагогічні засади реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини, специфіку функціонування освітніх закладів; з'ясовано роль керівництва і викладацького колективу в здійсненні перетворень у змісті

педагогічного процесу;

– проаналізовано зміст навчально-виховної роботи педагогічних закладів Рівненщини у контексті досліджуваної проблеми; з'ясовано зміну співвідношення загальної і професійної підготовки вчителя початкових класів упродовж досліджуваних років; визначено форми і методи формування професійної компетентності педагога; обґрунтовано педагогічні умови розвитку професійних знань, умінь і навичок майбутнього вчителя початкових класів в обраних хронологічних і територіальних межах;

– окреслено можливості творчого використання досвіду реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у сучасній теорії і практиці педагогічної освіти.

У науковий обіг уведено невідомі та маловідомі архівні документи, історико-педагогічні матеріали, що висвітлюють перебудову змісту навчально-виховного процесу закладів освіти Рівненщини у контексті реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів упродовж 1939–1964 років.

Удосконалено наукове знання про історіографію проблеми та джерельну базу дослідження; *уточнено* підходи у сучасному суспільстві до розкриття сутності понять „освітня реформа” та „реформування професійної підготовки”;

Подальшого розвитку й конкретизації набуло висвітлення напрямів реформування педагогічної освіти впродовж означених років, шляхів їхньої реалізації, форм і методів навчально-виховної роботи в педагогічних закладах Рівненщини у контексті досліджуваної проблеми.

Практичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні положень і висновків, які дають нові матеріали для вивчення, розуміння та усвідомлення ролі реформування професійної підготовки вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини з метою повного і цілісного відтворення історії розвитку педагогічної освіти в Рівненській області. Результати наукового дослідження, узагальнені й систематизовані положення, фактологічний матеріал, задіяний у процесі написання роботи, можуть бути використані для розв'язання завдань реформування вітчизняної освітньої галузі, підвищення якості підготовки наукових і педагогічних кадрів, у підготовці навчальних посібників, методичної літератури для педагогічних закладів, розробці спеціалізованих навчальних курсів з історії вітчизняної педагогіки. Джерельна база дисертації може бути корисною для дослідників різних галузей педагогічних знань – історії педагогіки, філософії освіти, теорії і методиці виховання.

Впровадження результатів дослідження здійснювалося при викладанні педагогічних і психологічних дисциплін у навчально-виховному процесі Рівненського державного гуманітарного університету (акт № 58 від 03.04.2015 р.); Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (акт № 01-16/446 від 08.04.2015 р.); Рівненського інституту

слов'язознавства Київського славістичного університету (акт № 171 від 16.04.2015 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження були представлені на конференціях різного рівня: *міжнародних* – „Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії” (Рівне, 2010, 2014); „Наука, освіта, суспільство очима молодих” (Рівне, 2011, 2015); *всукраїнських та регіональних* – „Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді” (Київ, 2010); „Формування мовної компетенції та мовної культури в духовно-моральному розвитку особистості” (Рівне, 2010); „Формування духовно-моральних якостей особистості гімназиста в умовах розбудови громадянського суспільства України” (Рівне, 2011); „Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії” (Київ – Рівне, 2012); „Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих вчених” (Черкаси, 2012); „Християнські цінності в системі освіти: теорія, традиції, практика” (Умань, 2013); „Громадянська освіта і виховання учнів в Україні: досвід, проблеми, шляхи їх вирішення” (Рівне, 2013); Регіональних педагогічних читаннях, присвячених 100-річчю від дня народження академіка АПСН, доктора педагогічних наук, професора Б. Мітюрова „Історичні аспекти становлення та розвитку національної системи освіти в Україні у контексті педагогічної спадщини” (Рівне, 2010); обговорювалися на засіданнях кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою, звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу та науково-методичних семінарах Рівненського державного гуманітарного університету впродовж 2009–2015 років.

Публікації. Основні теоретичні положення і результати дослідження висвітлено в 14 одноосібних публікаціях, з них 6 – у фахових виданнях, 1 – у зарубіжному виданні.

Структура дисертації і послідовність викладу матеріалу зумовлені логікою дослідження проблеми, яка визначається метою, завданнями та характером студій. Дисертація побудована за проблемно-хронологічним принципом і складається зі вступу, переліку умовних скорочень, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і літератури – 293 найменування, з них 7 – іноземними мовами, додатків (4 діаграми, 2 схеми, 13 таблиць, 40 ілюстрацій) на 53 сторінках. Загальний обсяг дисертації 258 сторінок, основний текст викладено на 179 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження та джерельну базу роботи, її хронологічні й територіальні межі, сформульовано основні положення наукової новизни; розкрито практичне значення отриманих результатів, подано

відомості про апробацію і впровадження основних положень дисертації, структуру роботи.

У *першому розділі* – **„Реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів як історико-педагогічна проблема”** – розкрито сутність основних понять і з’ясовано методологічні засади проблеми дослідження; представлено результати аналізу історіографії проблеми реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах у досліджуваній період.

У результаті наукового пошуку подано результати категоріально-понятійного аналізу проблеми дослідження, конкретизовано сутність понять „реформа”, „освітня реформа”, „реформування”, „професійна підготовка”, „система професійного навчання”, „педагогічна освіта”, „навчальний (освітній) заклад”. З’ясовано, що дефініція „реформа” трактується як зміна форми, змісту або суті чого-небудь (якогось об’єкта реалізації реформи), що передбачає суттєві зміни в механізмі функціонування об’єкта, можливі зміни основоположних принципів, провідних до принципово нового результату та отримання принципово нового об’єкта. Відповідно, реформування визначено як нововведення (перетворення, перевлаштування) будь-якого змісту, спрямоване на докорінне перетворення і радикальне поліпшення функціонування, розвитку і саморозвитку освітніх закладів та системи управління загалом.

У межах дисертаційного дослідження „реформування професійної підготовки” тлумачиться як цілісний процес, який включає програму дій державних та громадських органів (через закони, нормативно-правові акти, інструкції, рекомендації тощо) для вирішення системних проблем з метою унеможливлення їхнього виникнення у майбутньому; це цілеспрямована діяльність освітнього керівного апарату щодо рішучого перетворення змісту професійної підготовки, результатом якої мають стати якісні зміни в цій системі.

Аналіз наукових джерел з проблеми дослідження дозволив визначити доцільність формування системи джерельної бази, елементами якої є джерела *документальні* та *масові* (з державних архівів Рівненської області: ФФ. 2, 33, 204, 329, 400, 479, 500, 501, 502; матеріали періодичних видань 1940–1964 рр.); *наукова література* представлена: територіально (авторами з України, Польщі, Російської Федерації), хронологічно (дослідження радянської та пострадянської доби), галузево (наукові роботи з історії України, педагогіки, історії педагогіки); *практикологічний матеріал* (спогади керівників, викладачів, випускників педагогічних закладів, директорів та учителів шкіл Рівненської області: Г. Гордосевич, М. Дичківського, Д. Клименка, Н. Лебедюка, М. Лернера, І. Лосік, Л. Мартинчук, М. Мелеха, Н. Савлюк, І. Сингаївської, Г. Стецюк, В. Тичініної).

Історіографічний пошук показав, що в ході дослідження задіяно численні наукові джерела та історичний матеріал, який допоміг цілісно представити процес становлення системи педагогічної освіти в західних областях УРСР у контексті суспільно-політичних змін 1939 р.; висвітлити специфіку організації змісту і сутності педагогічної діяльності навчально-виховних закладів; визначити особливості впливу суспільно-політичного розвитку УРСР на реформування педагогічної освіти в Рівненській області впродовж 1939–1964 років. Значимими в цьому контексті стали праці дослідників радянського та пострадянського періоду І. Білодіда, А. Бондаря, С. Бухала, О. Горланова, М. Гриценка, М. Гриценка, М. Даденкова, П. Йови, Ю. Курносова, Г. Прокопенка, О. Філіпова, Л. Черкашина та ін.

Дослідити провідні аспекти історико-педагогічних передумов, головних тенденцій розвитку педагогічної системи, динаміку підготовки вчительських кадрів початкової школи допомогли праці українських істориків (В. Барана, В. Даниленко, В. Добровичської, О. Прищепи, С. Сворака, В. Юрчук, В. Яремчука, політолога Б. Яроша та ін.).

У дослідженні реформування початкової та вищої школи в УРСР, починаючи з 1930-х та впродовж зазначених років, що опосередковано стосуються досліджуваної проблеми, цінними стали праці О. Антонової, Л. Березівської, С. Вітвицької, Н. Дем'яненко, О. Дубасенюк, Т. Семенюк, зарубіжних учених М. Богуславського, Е. Дніпрова та ін.

Підсумувавши аналіз історіографії проблеми, зазначено, що попри вагомий внесок вітчизняних і зарубіжних учених у дослідження реформування педагогічної освіти УРСР (1939–1964 рр.), в українській науці відсутні комплексні дослідження напрямів і шляхів реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах в обраних хронологічних і територіальних межах.

У другому розділі – „Організаційно-педагогічні засади реформування професійної підготовки вчителя у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 рр.)” – визначено головні передумови, що спричинили трансформацію освітньої сфери на Рівненщині; проаналізовано напрями та шляхи реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненської області впродовж досліджуваних років; розкрито організаційно-педагогічні особливості діяльності освітніх закладів; з'ясовано роль керівництва і викладацького колективу педагогічних закладів у здійсненні перетворень у змісті навчально-виховного процесу (1939–1964 рр.).

На підставі історико-педагогічного аналізу джерельної бази дослідження встановлено передумови, що спричинили докорінну перебудову системи педагогічної освіти та реформаторські процеси в професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини в означений період, серед яких найважливішими стали:

– історичні (історична специфіка Рівненської області; впровадження традицій радянської педагогіки, виходячи з організації педагогічної системи східних областей УРСР);

– соціально-політичні (зміна політичного статусу західних областей України; розповсюдження та утвердження постанов і директив керуючої влади; заідеологізованість і підпорядкування сімейного виховання вимогам школи; сприяння покращенню матеріального становища педагогічних закладів);

– історико-педагогічні (реформування системи народної освіти; становлення української інтелігенції; реорганізація професійної підготовки вчителів; яскраво виражена соціалістична спрямованість педагогічної роботи; прагнення до зростання авторитету вчительської професії серед населення).

Проаналізовано відкриття та функціонування з встановленням нової влади в Рівненській області освітніх закладів з підготовки вчителів початкових класів (1939–1964 рр.): педагогічних шкіл (в м. Острозі, м. Дубровиці та с. Дермані); педагогічних училищ (у м. Острозі, м. Костополі і м. Дубно) та Рівненського вчительського інституту. Простежено динаміку підготовки вчительських кадрів упродовж років діяльності навчальних педагогічних закладів.

З огляду на регіональний характер дослідження з'ясовано, що зміст навчально-виховного процесу педагогічних закладів Рівненщини підпорядковувався і не виходив за межі загальнодержавських освітніх тенденцій УРСР. Встановлено, що саме в 1940-і рр. у змісті педагогічної освіти більш глибоко, ніж у програмах наступних років, простежувалася закономірність вікового розвитку дитини та врахування у процесі навчання й виховання змісту і методів індивідуальної роботи з нею.

У результаті аналізу змісту навчальних планів педагогічних закладів Рівненської області визначено співвідношення загальної і професійної освіти та доведено зміну цього співвідношення упродовж означених років (у 1940 р. це співвідношення становило 3:1, а в 1950-х рр. – 1:1).

У розділі представлено основні напрями реформування педагогічної освіти та шляхи реалізації мети і завдань визначених реформ у професійній підготовці вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини упродовж 1939–1964 рр.:

- 1939–1940 – вилучення радянськими реформами зі змісту навчального процесу релігійної складової (насадження антирелігійного виховання);

- 1946 – ідейно-політична спрямованість педагогічної діяльності; поєднання урочної та позаурочної форм роботи;

- 1949–1950 – перебудова змісту освіти з метою зменшення обсягу навчального матеріалу та її наближення до виробництва; введення факультативних годин (сільськогосподарська праця, спортивне вдосконалення, творча і гурткова робота);

- 1952–1953 – політехнізація освіти (поєднання вивчення основ наук,

політехнічного навчання і трудового виховання; практична робота в майстернях); вивчення іноземної мови;

- 1955–1957 – впровадження експерименту з виробничого навчання (проходження студентами суспільно-виробничої практики); введення методики викладання праці в початкових класах; урізноманітнення підходів до класифікації методів навчання і виховання; формування загальноосвітніх, політехнічних знань, спеціальних умінь і навичок, творчих здібностей студентів (методика викладання музики, співів, малювання); втілення передового педагогічного досвіду; вивчення двох іноземних мов (французької й німецької);

- 1958–1964 – зближення педагогічного процесу із суспільно корисною працею (проведення навчально-виробничих екскурсій, робота на навчально-дослідних ділянках тощо); підвищення вимог щодо методичної підготовки вчителів початкової школи; індивідуальність і науковість у викладанні (функціонування Рівненського інституту підвищення кваліфікації учителів).

У контексті проблеми дослідження розглянуто основні види навчально-виховної роботи у педагогічних закладах Рівненщини – професійно-педагогічний та організаційний. Розкрито специфіку діяльності освітніх закладів. Виявлено, що серед інших організаційно-педагогічних характеристик їхньою особливістю була підготовка не лише вчителів початкових класів, а й учителів-предметників за необхідності (така практика застосовувалася у досліджуваній період по всій УРСР). Крім того, встановлено причину реорганізації педагогічних училищ Рівненщини (Острозького та Костопільського) в 1957 році – повне забезпечення шкіл Рівненської області вчительськими кадрами 1–4 класів.

З'ясовано роль керівництва і викладацького колективу закладів освіти у впровадженні у зміст педагогічного процесу коректив і нововведень упродовж досліджуваних років. Визначено, що результативність педагогічної діяльності цілковито залежала від психолого-особистісних якостей викладача та рівня його професіоналізації.

Проаналізовано та розглянуто освітню, методичну і виховну роботу педагогів, яка здійснювалася з метою вдосконалення їхньої професійної діяльності і підвищення якості викладання навчальних дисциплін. У цьому аспекті визначено діяльність структурних підрозділів кожного з навчальних закладів, що становили його основу (робота педагогічної й методичної ради, методичних об'єднань, предметно-методичних комісій і т. д.) та надавали освітянам суттєву методичну допомогу впродовж років їхнього функціонування. Розкрито основні форми їхньої організації: індивідуальна (наставництво, консультації); парна (взаємодопомога); групова (робота педагогічної ради, предметно-методичних об'єднань, методичних семінарів); колективна (педагогічні вечори, семінари, читання, конференції

вчителів, співпраця з учителями-методистами початкових шкіл області).

У *третьому розділі* – „**Зміст навчально-виховної роботи у педагогічних закладах Рівненщини в контексті реформування професійної підготовки вчителя (1939–1964 рр.)**” – проаналізовано зміст навчально-виховної роботи у контексті досліджуваної проблеми; визначено форми і методи формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів упродовж означених років; розкрито зміст, форму організації та особливості проведення педагогічної практики як складової навчально-виховного процесу педагогічних закладів Рівненщини; окреслено можливості творчого використання досвіду реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у роботі педагогічних закладів України.

У процесі аналізу змісту професійної підготовки вчителя початкових класів і викладацької діяльності освітян установлено, що характерною особливістю організації навчально-виховного процесу в педагогічних закладах Рівненщини було застосування наступних методів навчання і виховання: інформації (словесний метод, візуально-слуховий, метод пошуків, переконання тощо); методу сугестії (метод власного прикладу, метод авторитету, відеометод та ін.); методів організації практичної діяльності (метод вправ, метод режиму праці і відпочинку, метод громадських доручень, трудовий метод, заохочення, формування громадської думки, покарання, заохочення тощо); методу стислого опитування.

З метою формування професійної майстерності майбутнього вчителя початкових класів розкрито зміст, організацію та особливості проведення наступних видів педагогічної практики: одностійової, тижневої, двотижневої та тритижневої. Установлено збільшення обсягу годин навчального планування на проведення педпрактики в педагогічних закладах упродовж окреслених років (у 1949 р. – 10% від загальної кількості годин, у 1959 р. – 25%). З'ясовано, що кількість відкритих уроків студентів-практикантів відповідала плану, встановленому інструкцією та затвердженою МО УРСР. Визначено основні вимоги до проведення уроків у початкових класах: індивідуальний підхід; врахування вікового розвитку дитини; володіння методами організації й керівництва навчальним процесом; поєднання ефективних методів навчання і виховання; застосування активних форм роботи; використання різноманітних видів унаочнення, дидактичного матеріалу; закріплення програмового матеріалу при проведенні позаурочної та позашкільної роботи; основа діяльності вчителя – ідейно-виховна функція класного керівника; складання конспектів різних типів уроків; поєднання теоретичного матеріалу з практикою; організація заходів виховного впливу для забезпечення наступності та взаємозв'язку навчального процесу і пізнавальної роботи; створення простору для самодіяльності учнів; внесення у педагогічну діяльність не тільки свого особливого, а й упровадження найкращих зразків уроків у початкових

класах вчителів-практиків; уміння планувати роботу згідно з програмовим матеріалом, складати і реалізовувати плани позакласних занять, вести облік успішності школярів і т. д.

Доведено підвищення вимог щодо проведення педагогічної практики упродовж досліджуваних років, які було відображено в наступних формах роботи: консультативній (індивідуальній, парній, груповій) допомозі викладача педагогіки; обміні досвідом і тісній співпраці з учителями-методистами початкових шкіл; обговоренні й аналізі відкритих уроків; самостійній розробці конспектів уроків для початкових класів; творчій роботі студентів по закінченні педагогічної практики тощо.

У розділі представлено творчий потенціал історичного досвіду реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини впродовж 1939–1964 років, який доцільно використовувати в роботі педагогічних навчальних закладів України. Враховуючи позитивні й негативні надбання розвитку системи педагогічної освіти впродовж досліджуваного періоду, виходячи з сучасних вимог запровадження особистісно орієнтованої та компетентісної освіти, виділено організаційні, змістові й технологічні нововведення.

У **висновках** відображено основні результати наукового дослідження:

1. Концептуально обґрунтовано сутність основних понять, проаналізовано теоретико-методологічну основу досліджуваної проблеми; визначено документальні та масові джерела, наукову літературу з окресленої проблеми. Здійснений історіографічний аналіз зумовив класифікацію задіяних у ході дослідження наукових джерел, історичного та практичного матеріалів за такими критеріями: ступенем наближення до проблеми дослідження, типологією матеріалів, наративних джерел.

2. У дисертаційному дослідженні визначено історичні, соціально-політичні та історико-педагогічні передумови, що стали підґрунтям для реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини в досліджувані роки: історична специфіка та зміна політичного статусу Рівненської області; впровадження традицій радянської школи; розповсюдження й утвердження постанов і директив керуючої влади; реформування системи народної освіти; становлення української інтелігенції; сприяння покращенню матеріального становища освітніх закладів; яскраво виражена соціалістична спрямованість у педагогічній роботі; прагнення до зростання авторитету вчительської професії серед населення.

Встановлено, що освітня політика в УРСР, у тому числі й на Рівненщині, покликана була задовольняти освітні потреби широких верств населення, сприяла цілеспрямованому розвитку освіти, педагогічної зокрема. Керуюча влада ініціювала різні за масштабом, змістом і характером освітні реформи, контролювала їхній перебіг, визначала стратегічні напрями, мету і принципи

розвитку педагогічної освіти через відповідне законодавство, а отже, була стратегічним чинником змін в освіті.

З огляду на це, виокремлено та обгрунтовано основні напрями реформування професійної підготовки вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини, що лежали в основі реформ 1939–1964 рр.: атеїстичний, трудовий, політехнізації навчання, поєднання навчання із суспільно корисною продуктивною працею, професіоналізації школи, політичної ідеологізації освіти. Встановлено дотримання мети і принципів цих напрямів у змісті навчальних планів і програм та організації педагогічного процесу в закладах освіти Рівненщини впродовж означених років.

3. У ході аналізу організаційно-педагогічних особливостей діяльності педагогічних закладів Рівненської області доведено застосування у навчально-виховному процесі професійно-педагогічного та організаційного виду роботи. З'ясовано специфіку здійснення педагогічного процесу та форми організації урочної і позаурочної роботи у контексті реформування професійної підготовки вчителя впродовж 1939–1964 років.

Встановлено, що управління і організація навчально-виховного процесу в педагогічних закладах в окреслені роки здійснювалися шляхом: підвищення професійного рівня викладацьких колективів; удосконалення їхньої педагогічної діяльності; перебудови змісту навчальних дисциплін у поєднанні з практичною роботою студентів, підвищення вимог щодо методичної готовності майбутнього вчителя до роботи в школі і т. д. Доведено, що ефективність такої роботи залежала від діяльності: педагогічних рад, методичних об'єднань, предметно-методичних комісій, навчально-методичних і виробничих нарад, науково-теоретичних конференцій тощо.

З метою вдосконалення викладацької діяльності, в контексті проблеми дослідження, з'ясовано розгляд цими структурними підрозділами наступних питань: методики організації уроку в початковому класі (залежно від типу та специфіки його проведення); урізноманітнення форм, методів навчання і виховання; використання унаочнення; розробки дидактичного матеріалу; методики проведення екскурсій, практичної роботи в майстернях; політехнізації навчання; перебудови змісту навчальних дисциплін у плані поєднання теоретичного матеріалу з практикою; організації самостійної та індивідуальної роботи; дотримання закономірності вікового розвитку школярів і врахування у процесі навчання та виховання форм і методів індивідуальної роботи з ними; підвищення якості викладання навчального матеріалу та ефективності проведення контрольних і практичних занять; запровадження виробничого навчання; вдосконалення навчального процесу шляхом підвищення кваліфікації учителів; розгляду методичних розробок та доцільності їхнього застосування у педагогічній діяльності.

4. На основі аналізу змісту навчально-виховної роботи у педагогічних закладах Рівненщини досліджуваного періоду з'ясовано шляхи реалізації мети

та завдань вищеназваних реформ у педагогічному процесі та визначено введення коректив і нововведень упродовж 1939–1964 років. Водночас встановлено форми організації педагогічного процесу (індивідуальні, парні, групові, колективні) та застосування наступних методів навчання і виховання: інформації, методу сугестії, організації практичної діяльності студентів, методу стислого опитування і т. д.

Узагальнивши результати дослідження, визначено педагогічні умови розвитку професійних знань, умінь і навичок майбутнього вчителя початкових класів у навчальних педагогічних закладах Рівненської області в 1939–1964 рр.: організаційні (масштабні заходи органів влади щодо підготовки та перепідготовки вчительських кадрів початкових класів; організація заходів з метою формування потреби й інтересу до педагогічної діяльності; колективна форма роботи; заохочення, створення конкурентних умов навчання і праці; підвищення кваліфікації учителів); методичні (врахування індивідуальних особливостей студентів під час визначення завдань навчально-виховного процесу; розробка необхідного методичного матеріалу; надання допомоги задля усунення недоліків у роботі майбутніх освітян; врахування інтелектуального та творчого розвитку студентів; використання досвіду вчителів-практиків; закріплення набутих знань, умінь і навичок при проходженні педагогічної практики); психолого-педагогічні (стимулювання інтелектуальної та творчої активності студентів; структурування навчального матеріалу з позицій організації пошукової діяльності; впровадження активних методів навчання; створення проблемних ситуацій і т. д.).

Встановлено, що негативними тенденціями розвитку педагогічної освіти, в тому числі й професійної підготовки вчителя на Рівненщині, стали: руйнівна роль надмірної ідеологізації й русифікації змісту освіти; замкнутість радянської системи та її відірваність від світової педагогіки; другорядність у змісті професійної підготовки дисциплін педагогічного циклу; систематичний контроль керівних органів за педагогічною діяльністю освітян; вплив на формування професійних і психолого-особистісних якостей майбутнього вчителя ідеологічного чинника, що вело до придушення індивідуальності студента.

5. З метою використання досвіду реформування професійної підготовки вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини впродовж досліджуваних років у сучасній теорії і практиці педагогічної освіти доведено доцільність впровадження у навчально-виховний процес закладів освіти України наступних нововведень:

- організаційних (розроблення відповідної нормативно-правової бази задля ефективного управління закладом та інноваційною педагогічною діяльністю; створення сприятливих умов щодо формування конкурентоспроможного фахівця; профорієнтаційна робота в школі з метою популяризації професії учителя та обміну досвідом тощо);

- змістових (добір і структурування змісту задля формування ключових компетентностей; початкової управлінської підготовки студентів; введення нових дисциплін і курсів; обов'язкове вивчення іноземних мов; інтегрування навчального матеріалу з різних галузей знань; розроблення відповідного навчально-методичного забезпечення);

- технологічних (використання інтерактивних методик; оснащення аудиторій обчислювальною технікою; локальними і глобальними комп'ютерними мережами; відповідним програмно-методичним та навчально-методичним забезпеченням; новими інформаційними технологіями навчання).

Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Перспективним для подальшого вивчення є новий етап у реформуванні професійної підготовки майбутнього педагога, починаючи з 1964 року.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації

1. Сорочинська Т. А. Становлення професійної підготовки майбутніх учителів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1941 рр.) / Т. А. Сорочинська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб. наук. праць. – Вип. 15, книга 2. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2011. – С. 504–513.

2. Сорочинська Т. А. Реформування системи педагогічної освіти Рівненщини в контексті суспільно-політичних змін (1939–1958 рр.) / Т. А. Сорочинська // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Випуск 3 (75), 2014 р. – С. 176–179.

3. Сорочинська Т. А. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 рр.) / Т. А. Сорочинська // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 11(54). – Рівне: РДГУ, 2015. – С. 213–217.

4. Сорочинська Т. А. Формування засад моральної культури радянського вчителя у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1950-ті рр.): історико-педагогічний аспект / Т. А. Сорочинська // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [гол. ред.: М. Т. Мартинюк]. – Умань: ФОН Жовтий О. О., 2014. – Ч. 1. – С. 370–377.

5. Сорочинська Т. А. Реформирование профессиональной подготовки будущего учителя начальных классов в педагогических учреждениях Ровенщины (1939–1964 рр.) [Электронный ресурс] / Т. А. Сорочинская // Грузинский Электронный Научный Журнал: Образовательные науки и психология // 2015 | № 3 (35), С. 3–9. – Режим доступа: <http://gesj.internet-academy.org.ge/edu/>

6. Сорочинська Т. А. Становлення радянської системи педагогічної освіти на Рівненщині: спроба ретроспективного аналізу / Т. А. Сорочинська // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць : Наукові записки РДГУ. Випуск 16. – Рівне : РДГУ, 2010. – С. 250–253.

Опубліковані праці апробаційного характеру

7. Сорочинська Т. А. Формування мовної культури як засобу професіоналізації майбутнього вчителя у педагогічних училищах Рівненщини (друга половина 40-х рр. ХХ ст.) / Т. А. Сорочинська // Нова педагогічна думка. № 3 – Рівне, 2011. – С. 67–71.

8. Сорочинська Т. А. Складові компоненти професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя педагогічних закладів Рівненщини повоєнного періоду / Т. А. Сорочинська // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Збірник наукових праць : Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 25. – Рівне, О. Зень. 2014. – С. 168–170.

9. Сорочинська Т. А. Педагогічна практика як засіб формування методичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 рр.) / Т. А. Сорочинська // Наука, освіта, суспільство очима молодих : Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих науковців. Частина 1. Психолого-педагогічний напрям. – Рівне : РВВ РДГУ. – 2015. – С. 149–151.

10. Сорочинська Т. А. Особливості формування громадянськості майбутнього вчителя педагогічних закладів Рівненщини (1939–1958 рр.) / Т. А. Сорочинська // Інноватика у навчанні та вихованні. Часопис кафедри теорії і методики виховання. / Упор. Ціпан Т. С. – Рівне : РДГУ. – Вип. 3, 2014. – С. 92–97.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

11. Сорочинська Т. А. Особливості морального виховання майбутніх учителів у педагогічних училищах Рівненщини (39–50-ті рр. ХХ ст.) / Т. А. Сорочинська // Формування духовно-моральних якостей особистості гімназиста в умовах розбудови громадянського суспільства України: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / Упорядники Дем'янюк Т. Д., Ординська В. Г. – Рівне, РДГУ. – 2011. – С. 74–82.

12. Сорочинська Т. А. Ретроспектива філософії освіти на матеріалах Рівненщини / Т. А. Сорочинська // Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії: Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції. 6 грудня 2012 р. – Рівне : РІКУП НАН України, 2012. – С. 212–214.

13. Сорочинська Т. А. Організаційні засади навчально-виховного процесу Острозького педагогічного училища (1939–1950-ті рр.) / Т. А. Сорочинська // Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих вчених „Родзинка – 2012” / XIV Всеукраїнська наукова

конференція молодих вчених. – Черкаси : Брама – Україна, 2012. – С. 243–245.

14. Сорочинська Т. А. Формування цінностей майбутнього радянського вчителя: духовно-моральний аспект / Т. А. Сорочинська // Філософія. Педагогіка. Суспільство: Збірник наукових праць РДГУ Вип. 2. – Рівне: видавець О. Зень, 2012. – С.76–82.

АНОТАЦІЇ

Сорочинська Т. А. Реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 рр.). – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, 2015.

Дисертація є цілісним історико-педагогічним дослідженням аналізу передумов, основних напрямів і шляхів реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у педагогічних закладах Рівненщини (1939–1964 рр.); визначено головні тенденції становлення та розвитку системи педагогічної освіти в Рівненській області у контексті суспільно-політичних змін 1939 року; розкрито організаційно-педагогічні особливості діяльності навчальних педагогічних закладів; з'ясовано роль керівництва і викладацького колективу в здійсненні перетворень у змісті педагогічного процесу; проаналізовано зміст навчально-виховної роботи педагогічних закладів Рівненщини в контексті реформування професійної підготовки вчителя початкових класів; з'ясовано зміну співвідношення загальної і професійної підготовки упродовж досліджуваних років; визначено форми і методи формування професійної компетентності майбутнього педагога; окреслено можливості творчого використання досвіду реформування професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у сучасній теорії і практиці педагогічної освіти.

Ключові слова: система педагогічної освіти, Рівненщина, педагогічні заклади, реформування, професійна підготовка, педагогічна діяльність, учитель початкових класів.

Сорочинская Т. А. Реформирование профессиональной подготовки будущего учителя начальных классов в педагогических учреждениях Ровенщины (1939–1964 гг.). – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики. – Ровенский государственный гуманитарный университет, Ровно, 2015.

Диссертация представляет целостный анализ основных направлений и путей реформирования профессиональной подготовки будущего учителя начальных классов в педагогических учреждениях Ровенской области

(1939–1964 гг.). При этом определены основные тенденции становления и развития системы педагогического образования Ровенщины в течение исследуемых лет. Установлены главные исторические, общественно-политические, историко-педагогические факторы, способствующие реформированию профессиональной подготовки учителя.

В диссертации систематизированы научные изыскания по проблеме исследования; проанализированы теоретико-методологические основы исследования; произведен категориальный анализ понятий „реформа”, „реформирование”, „профессиональная подготовка”, „система профессионального обучения”, „педагогическое образование”, „учебные (образовательные) заведения”.

Основываясь на значительной источниковедческой базе и нарративных источниках, осуществлен историко-педагогический анализ организационно-педагогических особенностей деятельности учебных педагогических заведений, которые были открыты с целью подготовки учителя начальных классов в Ровенской области. Рассмотрены профессионально-педагогический и организационный виды учебно-воспитательной деятельности в педагогических заведениях на протяжении 1939–1964 годов.

Проанализировано содержание учебно-воспитательной работы учебных заведений в контексте реформирования профессиональной подготовки учителя начальных классов в указанные годы. Выяснено, что содержание образования в Ровенской области в эти годы не выходило за пределы общесоветских образовательных тенденций УССР. В процессе исследования также установлено соотношение общей и профессиональной подготовки будущих учителей, а также изменение этого соотношения в течение исследуемых лет. Рассмотрены формы и методы формирования профессиональной компетентности будущего педагога.

Определена роль руководства и преподавательских коллективов в осуществлении преобразований в содержании педагогического процесса. Раскрыто содержание, форма организации и особенности проведения педагогической практики как части учебно-воспитательного процесса педагогических учреждений Ровенской области исследуемого периода. Установлено повышение требований к студентам при прохождении педагогической практики в течение исследуемых лет.

В диссертации определены негативные тенденции развития педагогического образования в Ровенской области: разрушительная роль чрезмерной идеологизации и русификации содержания образования; замкнутость советской системы и ее оторванность от мировой педагогики; второстепенность в содержании профессиональной подготовки учителя дисциплин педагогического цикла; систематический контроль руководящих органов за педагогической деятельностью преподавателей; влияние на формирование профессиональных и психолого-личностных качеств будущего

учителя начальных классов идеологического фактора.

Представлена возможность творческого использования опыта реформирования профессиональной подготовки будущего учителя начальных классов в педагогических учреждениях Ровенской области в течении 1939–1964 годов в современной теории и практике педагогического образования.

Ключевые слова: система педагогического образования, Ровенщина, педагогические заведения, реформирование, профессиональная подготовка, педагогическая деятельность, учитель начальных классов.

Sorochinskaya T. A. Reforming of professional training of a future teacher of primary school in pedagogical establishments of Rivne region (1939–1964 yy.) – Manuscript.

The dissertation for obtaining a scientific the degree of the candidate of Pedagogical Sciences, speciality 13.00.01 – General Pedagogy and History of Pedagogy. – Rivne State Humanitarian University, Rivne, 2015.

The thesis is an integral historical and pedagogical research of the analysis of the prerequisites, basic guidelines and ways of reforming of future primary school teachers training in pedagogical institutions of Rivne region (1939–1964 years); identified the key tendencies of the formation and the development of the system of the pedagogical education in Rivne region in the context of socio-political changes in 1939; disclosed the organizational and the pedagogical peculiarities of the activity of educational pedagogical institutions; found out the role of management and teaching staff in implementing of the changes in the content of the pedagogical process; analyzed the characteristics of educational and upbringing work of pedagogical institutions of Rivne region in the context of pedagogical education reforming; found the change in the correlation in the general and the professional training of primary school teachers during researched years; defined the forms and the methods of the formation of future teachers' professional competence; outlined the possibilities of the creative use of reforming in future pedagogical education.

Key words: system of pedagogical education, Rivne region, reform processes, pedagogical institutions, professional training, pedagogical activity, a teacher of primary school.

Підписано до друку 25.08.2015 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсет. Гарнітура „Times”.
Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 1,2. Ум. обл. видавн. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Замовлення № 17

Віддруковано ФОП Кукса Ю. А.
Свідоцтво РВ №42/4 від 6 вересня 2007 р.
33028, м. Рівне, вул. Буковинська 3, 326, тел. 642134